

ДЯВОЛСКА СТРЕЛКА

Нощта притиска земята. Изъ гжстата мъгла ръми. Вънъ е гъмно като въ рогъ. Въ камината гори буенъ огънь. Ние протѣгаме рже кѣмъ него и се припичаме. Дѣдо влиза отвънъ и дума:

— Тъмно. Да ти бръкне нѣкой въ око, нѣма да го видишъ.

После се намѣстя на трикракото столче до насъ, протѣга костеливитѣ си рже кѣмъ огъня и продължава:

— А колко такива нощи презъ време на войната сме прекарали на открито въ походъ. Хиляди войници, безъ да се виждаме, слушаме само стѣпкитѣ си и мълчаливо вървимъ единъ следъ другъ.

— Ами кой ви води, дѣдо? И отде знае, накѣде да върви.

— Ученитѣ намѣрили леснината на всичко, деца. Офицерътъ, който води въ такива нощи, носи на ржката си **компасъ**. Закопчава го съ ремъчка — ей тука, на ржката си, като часовникъ.

— Ами какво е то компасъ, дѣдо?

— Че азъ не съмъ ли го показвалъ още? Чакайте малко тогава. Ей сега ще го видите.

Дѣдо взе ламбата и отиде въ килерчето. Тамъ е неговото дървено сандѣче, което държи винаги заключено. Рови го дълго, после се върна и каза;

— Ето, това е компасъ! — и ни посочи една кржгла кутийка, която бѣ поставена на кожено калѣфче, а то прикрепено на ремъчка.

— Презъ голѣмата война ни нападна една сутринъ въ Добруджа руска кавалерия. Стигна до самитѣ насъ, но ние не мръднахме. Пушкитѣ ни се превърнаха на картечници, и ние я разбихме. Много руснаци паднаха убити и ранени, а останалитѣ живи извиха конетѣ назадъ и удариха на бѣгъ. Превързахъ единъ тежко раненъ офицеръ отъ тѣхнитѣ и му дадохъ всичката си храна отъ чантата. Той откачи отъ ржката си тоя компасъ и ми го подари.

Ние се натрупахме около дѣда. Той сложи кутийката на стола. Въ нея имаше желѣзна стрелка, която трептѣше силно. Трептенията ѝ постепенно намаляваха и най-после тя застана неподвижно.

— Вижте сега добре, каза дѣдо, накѣде сочатъ двата ѝ края.

Тѣ сочеха — единиятъ на северъ, а другиятъ на югъ. Дѣдо раздвижи силно кутийката, и стрелката отново затрептѣ. Когато се спрѣ, двата ѝ края бѣха обвърнати пакъ въ сжщата посока. Ние обръсахме кутийката на разни страни, но всѣки пжтъ, когато стрелката ѝ спираше, краищата ѝ сочѣха пакъ — северъ и югъ!

— Дяволска стрелка! — каза братчето ми.

— Не е дяволска, а е измислена отъ ученитѣ, обясни дѣдо. По нея може да се оправи човѣкъ и въ най-тъмната нощъ.

Ние продължавахме да разглеждаме компаса, а дѣдо ни посочи, какъ се опредѣлятъ съ него главнитѣ страни на свѣта.

Братчето ми поиска да вземе кутийката да си играе съ нея, но дѣдо я прибра и каза:

— Ще я скрия пакъ въ сандѣчето и ще си я пазя като споменъ отъ войната. Когато умра, да я вземе отъ васъ оня, който стане офицеръ, та всѣкога да води сигурно българскитѣ войници.

Хр. Спасовски